
ANNA MOLL

1905–1989

A költőnő édesapja, Vilmos Endre szabómester, 1890-ben, tizenkilenc évesen, Élesd-ről (ma Románia) vándorolt ki az Egyesült Államokba. Néhány évig New Yorkban, majd Minneapolisban élt. Willistonban 1899-ben telepedett le. Szabóműhelyt nyitott, és még abban az esztendőben megnősült. Feleségül vette a francia származású Marie Leclerc-t. Hat gyerekük született, négy fiú és két lány. Közülük öten éltek meg a felnőttkort.

Anna, harmadik gyereként, 1905-ben született. Visszaemlékezései szerint nagyon eleven, de sokat olvasó és jól tanuló gyerek volt. Magyarul és angolul anyanyelvi szinten beszélt. Tanítónőnek készült. Húszéves korában a helyi iskolában kezdett tanítani. 1928-ban ment férjhez a magyar származású dr. André Mollhoz. Néhány évig Jamestownban laktak, ahol a férfi állatorvosként dolgozott, majd 1937-ben visszatértek Willistonba.

A házaspár 1946-ban állatmenhelyet alapított. Ide elsősorban azok az állatok kerültek, amelyeket gazdáik meguntak, vagy amelyek tartásáról lemondtak. A menhely mind a mai napig működik, az Amerikai Állatvédő Liga tartja fenn.

Az állatsírverseket Anna Moll 1945 és 1970 között írta angol nyelven, nyilvánvalóan Edgar Lee Masters híres sírvers-antológiájának, A SPOON RIVER-I HOLTAK-nak a mintájára. A versek sem folyóiratban, sem kötetben nem jelentek meg eddig, mert a költőnő végrendeletében úgy határozott, hogy költeményei, a személyes vonatkozások miatt, csak halála után kerülhetnek nyilvánosságra.

Anna Moll és a férje a hetvenes évek közepén többször is ellátogattak Magyarországra. A költőnő czután fordította le a verseit magyar nyelvre.

Anna Moll nyolcvannégy éves korában, 1989. augusztus 4-én hunyt el Willistonban.

Anna Moll

GEORGE BROWN POSTAGALAMBJA

Fagyot, napot, horgas csőrű halált
 semmibe véve
 repülnétek-e ötezer mérföldet,
 hogy hazaérjete?
 S bárhova visznek el,
 tudjátok-e,
 hogy hol van a haza,
 s ott a férfi, ki üzenetre vár?

Hússzor tettem meg a hosszú utat
 Cedar Rapids meg Billington között,
 s élő áruként a vasúton vissza,
 mielőtt Jimmy Green lecsúlizott.
 Hússzor vittem a szép Jill s gyermeke
 üzenetét a kis Carry apjának,
 mit nem bíztak levélre, telefonra,
 vittem a hírt, de mindig ugyanazt:
 „Cordélia hallgat, s szeret.”
 Nem értem...

HÚSVÉTI BÁRÁNY

A békétekhez mindig áldozat kell?

Cedar Rapidsból jött George Brown haza,
 s egy ládikában – bégető csomag –
 hozott magával, épp húsvét előtt,
 bőrében még a szép Jill illatával.

Carry ölelt,
 missis Brown hallgatott,
 s az asztalon sorakoztak a kések.

Én is feltámadok?

CARRY SÜNIJE

Éltem, mint más, a magam uraként:
 egyszer hopp, másszor kopp,
 fent a Missourinál.
 Míg a kis Carry Brown
 nem bukkant rám egy reggel
 lüktető napsutésben
 (ki tudja, mely sugár leszen utolsó?)
 s nem zokogta apjának, hogy *szejel*.

Isten védelmül adott fegyvere,
tuském hiába szúrt.
Egy ronggyal könnyedén
elhelyeztek kocsijuk belsejében,
hogy nekem jó legyen!
O, bárgyú emberek!
Veszélyekkel teli szabadság helyett
csak bolond választ békés szolgaságot!

Elmáztam, bújtam két lemez közé,
a karosszéria egy ütökos rejtekében,
s ott megszorultam.
Nem lelte soha.
Azt hitték, tán kiestem,
Carry Brown sírhatott.

És azóta velük
egy sorsba
összezárva
utazom,
utazom.

DOG, A VAKVEZETŐ

Izgatott futkosókkal ne törődj!
Szolgálj, szeress!
Legyen benned alázat!
Naponta járd ugyanazon utat,
se csont, se macska ne mozdítson el
attól, ki hozzád méri lépteit.

Ha egyetlen lény bizalmát bírod,
felelős vagy a lélegző világért,
oly óvatos légy!

Egy rossz mozdulat,
s feltartóztatni nincs mód a halált.

Ötezer napon át Ed Cowleyt ötezerszer
vittem a klubjába és kísértem haza.
Sem anyjával, sem nővel, sem baráttal,
s Istennel sem töltött annyi időt.

Mért csodálkoztok hát,
 hogy nem ugrottam el
 (bár ösztöneim súgták!),
 mikor Pat Barett részegen
 elütött mindkettőnket?

Dalos Rimma

PERESZTROJKA – CÁRI MÓDRA

Orosz politikai pártok és programjaik 1905-ben

*„Tegnap szabadlábra helyeztek.
 Jaj, istenem, most mihez kezdjek?”
 (Vlagyimir Viszockij)*

1905. október 17-én jelent meg A Legmagasabb Manifesztum, amelyben II. Miklós, minden oroszok cárja és egyeduralkodója megajándékozta alattvalóit „a polgári szabadság megingathatatlan alapjaival”, amelyek magukba foglalták „a személyiség tényleges sérthetetlenségét, a lelkiismeret, a gyülekezés és az egyesülés szabadságát”.

Ez utóbbi szabadságjoggal 1905 tavaszától ugyanazon év októberéig már számos párt igyekezett élni, közülük tizenhatan programjukat is közzétették. Ezeket a programokat ismertetem az alábbiakban, mégpedig klasszikus sorrendben, balról jobb felé. A balszárnyat négy párt képviseli: a szociáldemokraták, a szociálforradalmárok (eszerek), a radikálisok és a szabadelvűek; a centrum az alkotmányos demokratáktól (kadetek) az oktobristákig terjed; a jobboldalt is négy párt reprezentálja, köztük a Jogrendpárt és az Orosz Gyűlés.

E pártok zöme azért alakult meg, hogy részt vehessen az Állami Duma választásain, programjaikat is e célból publikálták, ám csak a legerősebbek – a szociáldemokraták, az eszerek, a kadetek és az oktobristák gondolkodtak esetleges kormányrésztételben. A pártok taglétszámára és összetételére alig van adat. Formátlan alakulatok voltak, bizonyos kérdések megoldására mozgósítottak. A Mérsékelt Haladó Párt Kiáltványa ki is mondja: „Programunk megvalósítása attól függ, hogy hány hívünk lesz az Állami Dumában. Elvbarátainkat ezért felszólítjuk, hogy ne üljenek ölbe tett kézzel, hanem gyorsan és határozottan minél több tagot toborozzanak pártunknak, mert jelenleg ez a legfőbb feladatunk.”

Az orosz–japán háborúban elszenvedett orosz vereség 1904–1905-ben a lakosság valamennyi rétegét felzaklatta. A kudarcért nemcsak a hadsereget irányító A. N. Kuropatkin tábornokot tették felelőssé, hanem a kormányt és a cári egyeduralom egész rendszerét is. A háború nem okozott különösebb veszteséget az ország gazdaságának, ám megmutatta a cári hadsereg gyengeségeit, és érzékenyen érintette a külpolitikai és külgazdasági kapcsolatokat. Németország helyzetét megerősítette, ám ugyanakkor